

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Основні засоби теоретико-методичні питання обліку та контролю на прикладі ТОВ «АГРОФІРМА «ДЖУЛИНКА»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка Центру заочної форми навчання
Таран Валерія Ярославівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Артюх Оксана Валентинівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	5
1.1. Сутність та завдання обліку основних засобів	5
1.2. Визнання основних засобів та їх оцінка.....	9
1.3. Класифікація основних засобів в системі обліку.....	18
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «АГРОФІРМА «ДЖУЛИНКА».....	25
2.1. Загальна економічна характеристика підприємства.....	25
2.2. Організація первинного обліку основних засобів на ТОВ «Агрофірма «Джулінка».....	32
2.3. Синтетичний та аналітичний облік основних засобів: шляхи вдосконалення.....	37
2.4. Застосування оптимальної моделі методу амортизації як важливий чинник удосконалення обліково-аналітичного забезпечення.....	43
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ.....	52
3.1. Мета, завдання, джерела та загальна методика аудиту основних засобів.....	52
3.2. Аналіз ефективності використання основних засобів на досліджуваному підприємстві.....	61
3.3. Напрями підвищення аналітично-контрольної роботи при здійсненні операцій з основними засобами на вітчизняних підприємствах.....	70
ВИСНОВКИ	73
Список використаних джерел	76
Додатки	82

ВСТУП

Актуальність теми. Для успішного функціонування підприємств в умовах ринкових відносин вирішальне значення має наявність основних засобів, їх технічний стан, ефективність застосування. Тільки постійне оновлення основних засобів дасть змогу підприємствам виробляти, реалізовувати конкурентоспроможну продукцію (товари, роботи, послуги), задовольняти попит, який швидко змінюється, пристосуватися до умов ринкової конкуренції. А тому якісна система бухгалтерського обліку та контролю основних засобів потрібна як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам, орієнтованим на взаємовідносини в ринковому середовищі.

Підприємства України є однією з ланок забезпечення Державного бюджету коштами через податки, тому забезпеченість їх відповідними основними засобами є головною передумовою ефективної господарської діяльності – захист економічних інтересів держави, збільшення платежів перерахованих до бюджету. Саме цим зумовлена актуальність обраної теми дослідження.

Проблемам обліку, аналізу і контролю основних засобів присвячені роботи таких провідних учених-економістів як: Л. А. Богдановская, Г. Г. Віногоров, Є. Є. Єрмолович, Г. В. Савицкая, К. Ф. Снитко, В. В. Сушкевич, Н. А. Русак та інших дослідників, яким зроблені значні внески теоретико-методичного характеру в області обліку, аналізу та контролю основних засобів. Втім нині залишаються багато невирішених питань щодо поліпшення обліку та контролю операцій з основними засобами.

Мета дослідження. Мета кваліфікаційної роботи – це дослідити теоретичні та прикладні аспекти обліку, аналізу та контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах.

Задачі дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити теоретичні питання обліку основних засобів, їх нормативно-

правову регламентацію;

- розглянути порядок організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів та дослідити особливості його формування на ТОВ «АГРОФІРМА «ДЖУЛИНКА»;

- визначити недоліки облікового процесу основних засобів та розробити шляхи його вдосконалення;

- проаналізувати показники ефективності використання основних засобів та виявити резерви підвищення їх дієвості;

- розкрити мету, завдання та джерела аудиту основних засобів, методичні аспекти проведення аудиту основних засобів на вітчизняних підприємствах.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес обліку, аналізу і контролю основних засобів на ТОВ «АГРОФІРМА «ДЖУЛИНКА».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та організаційні аспекти обліку, аналізу і контролю основних засобів.

Методи дослідження. Для досягнення мети в роботі застосовуються історичний та системний методи дослідження, методичні прийоми аналізу та синтезу, метод аналогії, порівняння, групування інформаційних даних.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою для виконання даної роботи є законодавча та нормативна база, наукові праці з питань обліку, контролю та аналізу основних засобів, а також первинні документи, облікові реєстри та форми фінансової звітності досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

Для досягнення поставленої мети в роботі досліджено теоретичні та прикладні аспекти обліку, аналізу та контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах.

Так, розкрито теоретичні питання обліку основних засобів, їх нормативно-правова регламентація. Враховуючи наукові напрацювання дослідників, в роботі розглянуто основні елементи обліку основних засобів: визначення, визнання, класифікацію. Окремо досліджено методичні аспекти оцінювання основних засобів на дату їх оприбуткування, на дату складання балансу та на дату вибуття у зв'язку з реалізацією та ліквідацією. Розглянуто проблемні питання нарахування амортизації основних засобів за різними методами та розроблено оптимальну модель методу нарахування амортизаційних відрахувань для застосування на досліджуваному підприємстві ТОВ «Агрофірма «Джулінка».

Основний вид діяльності ТОВ «Агрофірма «Джулінка» – це вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур (пшениця, кукурудза, ячмінь, соняшник, соя). Досліджуючи основні фінансові показники товариства, можна зазначити, що на кінець досліджуваного періоду ТОВ «Агрофірма «Джулінка» має достатній рівень фінансової стійкості, а збільшення в цілому валюти балансу вказує на позитивну тенденцію покращення бізнесу суб'єкта господарювання.

В процесі роботи вивчено порядок організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів та досліджено особливості його формування на підприємстві ТОВ «Агрофірма «Джулінка», на якому бухгалтерський облік автоматизований за допомогою комп'ютерної програми «1С: Підприємство». Запропоновано основні шляхи удосконалення організації обліку основних засобів, як-то: вибір оптимальної за складом та обсягом облікової інформації, яка забезпечить якість та своєчасність обліку основних засобів; розробка та запровадження удосконалених типових форм облікової

інформації та схем документообігу, найбільш адаптованих до структури, змісту та характеру інформації.

Розкрито мета, завдання, джерела та загальна методика аудиту основних засобів. На підставі узагальнення аудиторської практики встановлено типові помилки в обліку операцій з основними засобами, як-то: неякісне ведення аналітичного обліку; не відображення в повному обсязі інформації в типових формах та інших облікових регістрах; невірне визначення оцінки основних засобів на дату оприбуткування, вибуття та на дату складання балансу; невірне нарахування амортизації основних засобів тощо. Для підвищення достовірності та якості обліку операцій з основними засобами слід регулярно проводити контрольні заходи як на рівні підприємства (внутрішній аудит), так і на зовнішньому рівні.

Проведено аналіз ефективності використання основних засобів на досліджуваному підприємстві. За результатами аналізу показників наявності основних засобів, їхня динаміка та структура, коефіцієнти руху і технічного стану основних засобів (зносу, придатності, оновлення, вибуття, приросту, віддачі основних засобів, фондомісткості тощо) встановлено, що за 2017 рік технічний стан основних засобів на ТОВ «Агрофірма «Джулинка» є стабільним. В цілому знос не перевищує 30 відсотків від первісної вартості основних засобів, а зростання коефіцієнту оновлення майже вдвічі свідчить про оновлення основних засобів за рахунок нового будівництва. Збільшення коефіцієнту віддачі основних засобів призводить до відносної економії виробничих основних засобів і збільшення обсягу продукції, що випускається.

Аналіз показників ефективності експлуатації обладнання, які розглянуті в розрізі показників екстенсивного та інтенсивного використання (за часом та за потужністю), свідчить про те, що загальна величина невикористаного і нераціонально використаного машино-часу в 2017 році в порівнянні з попередніми роками збільшилася (у 2015 році - 3580 тис. верстато-годин, 2016 р. – 4040, в 2017 р. – 3880), що свідчить про упущені можливості. Тому підприємству слід усилити контроль за раціональним використанням часу

роботи устаткування. Для досягнення цього доцільно застосовувати автоматизовані прилади контролю і обліку часу його роботи, що базується на використуванні обчислювальної техніки.

З метою удосконалення аналітично-контрольної роботи при здійсненні операцій з основними засобами в роботі узагальнено проблемні аспекти обліку та розглянуто напрями поліпшення обліку та контролю таких операцій. Так, запропоновано удосконалити методику обліку надходження основних засобів у системі аналітичних рахунків, що дозволить спростити систему бухгалтерських записів та контролю; розробити бухгалтерську модель економічного механізму амортизації; удосконалити методику обліку витрат на ремонти основних засобів; розробити моделі залежності експлуатаційних витрат від віку устаткування, що дозволить визначити доцільність проведення ремонту основних засобів.

Вищезазначені заходи будуть сприяти поліпшенню облікової, аналітичної, контрольної роботи по операціях з основними засобами.

Список використаних джерел

1. Жук В.М. Теоретичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку в аграрній економіці підприємствах / В.М. Жук // Економіка АПК. –2010. – №10.- С.87- 91
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>;
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» від 01.01.2012 р.:– Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
4. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI // *Налоги и бухгалтерский учёт*. 2012. - № 2 (206).
5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. // В. Г. Андрійчук - 2-е вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ. 2002. — 624 с.
6. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник / Ф. Ф. Бутинець та ін. - 8-е вид., доп. і перероб. Житомир ПП «Рута». 2009. 912 с.
7. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. – 6-те вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2011. – 1042 с.
8. Сафронська І. М. Сутність та завдання обліку основних засобів / І. М. Сафронська, Г. Є. Беседина, Т. В. Ковальова // Таврійський державний агротехнологічний університет. – С. 245-251. [file:///C:/Users/sky/Downloads/znptdau_2013_2\(2\)__32%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/sky/Downloads/znptdau_2013_2(2)__32%20(1).pdf)
9. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. Навчальний посібник. 2007. - 522 с.
10. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник [3-є вид., перероб та допов.] / Н. М. Ткаченко. К.: Алерта. - 2008. - 926 с.

11. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник. – 4-е изд., доп. и перераб. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 416 с.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4044?an=97>

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4248>

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/Re22868?an=1>

15. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0635201-13>

16. Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proaudit.com.ua/buh/oblikova/pro-oblikovu-politiku-list-ministerstva-finansiv-ukraini-vid-21-12-2005-r-n-31-34000-10-5-27793.html>

17. Лист Міністерства фінансів України від 14.05.2012 р. № 31-08410-07-25/12004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/2956-12004.html>

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG3685?an=6>

19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

20. Кафка С. М. Основні засоби: класифікація для цілей обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/sky/Downloads/28522-79301-1-PB.pdf>

21. Малюга Н.М. Об'єкти бухгалтерського обліку згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства і організацій: [словник] / Н.М. Малюга, О.О. Зеленіна. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 56 с.

22. Левкович О.А. Бухгалтерский учет: [учеб. пособие]. / О. А. Левкович, И. Н. Бурцева. – 3-е изд., перераб. и доп. – Мн.: Амалфея, 2005. – 800 с.

23. Бухгалтерский учет [Текст] : учеб. пособие для студентов, обучающихся по спец. "Бухгалтерский учет, анализ и аудит" / И.И. Бочкарева, В. А. Быков, В. В. Ковалев [и др.]; Под ред. Я. В. Соколова. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Проспект : ТК Велби, 2005. - 771 с.

24. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/561/>

25. Билуха Н. Т. Теория финансово-хозяйственного контроля и аудита: [учебник] / Н. Т. Билуха – К.: ПП “Влад и Влада”, 1996. – 320 с.

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. за № 996-XIV, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

27. Про затвердження типових форм первинного обліку: наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995р. №352 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>

28. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ [Міністерства фінансів України](#) від 24.05.1995р.

№ 88, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

29. Кім Ю.Г. бухгалтерський і податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення [текст]: навч. посіб. /Ю.Г. Кім. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 600 с.

30. Стригуль Л. С. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. / Л. С. Стригуль, А. С. Тимонова. – Вісник НТУ «ХП». – 2014. – № 32 (1075). – С. 48-52.

31. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 за № 2258-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

32. Про застосування стандартів аудиту: рішення Аудиторської палати України від 08.06.2018 р. № 361 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apu.net.ua/event/1152-msa-2016-2017>

33. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017>

34. Савченко А. Г., Москалюк Н. П. Прискорена амортизація у системі державного регулювання /А. Г. Савченко, Н. П. Москалюк // Фінанси України. – 2015. – №7, С. 68-74.

35. Самуельсон П. Економіка. Підручник.- Львів. Світ, 2010 -495 с

36. Лайко О.І. Вдосконалення обліку і аудиту основних засобів на підприємствах вітчизняної економіки/ О. І. Лайка // Економіка та держава. — №8. — 2011. — С. 28-34.

37. Фірсова С.М. Особливості внутрішнього контролю використання необоротних активів підприємства / С.М. Фірсова, О.В. Гарасюта // Економіка і держава. — 2011. — № 11. — С. 65-69.

38. Гречко С. М. Місце економічного аналізу основних засобів в системі управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2012_3/13.pdf

39. Дем'яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник / [Дем'яненко М. Я., Лузан Ю. Я., Саблук П. Т. та ін.]; за ред. М. Я. Дем'яненко. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.

40. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: підручник / за ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2008. – 528 с.

41. Ковальчук І. В. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. В. Ковальчук. – К.: Знання, 2008. – 680 с.

42. Шем'якіна Н. В. Амортизація основних засобів: проблеми та методи вирішення: монографія / Н. В. Шем'якіна. – Донецьк: Ін-т економіки пром-сті, 2009. – 98 с.

43. Федаш Г. В. Формування стратегії відтворення основних виробничих фондів підприємства / Г. В. Федаш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2._SND_2007/Economics/19243.doc.htm

44. Артюх О.В. Нарахування амортизації основних засобів у податковому та бухгалтерському обліку / О.В. Артюх, Л.В. Кукава // Вдосконалення результативності політики економічного зростання: теорія, організація та методика: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 11-12 листопада 2016 р.). У 2-х частинах. – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2016. – Ч. 2. – 124 с. – С. 28-32.

45. Артюх О.В. Необоротні матеріальні активи: методичні аспекти аудиторської перевірки / О.В. Артюх, Г.В.Бондар // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Тези доповідей II Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. Ч. 1. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – 309 с. – С. 259 – 261.

46. Артюх О.В. Бухгалтерський облік (для не облікових спеціальностей) / О.В. Артюх // Навч. посібник – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 305с.

47. Агрес О. Г. Оцінювання показників ефективності використання основних засобів сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / А. Г. Агрес. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/12_106167.doc.htm.

48. Маяковська Ц. В. Аналіз ефективності використання основних засобів та резерви їх підвищення [Електронний ресурс] / Ц. В. Маяковська, Н. І. Коваль // Економіка/3.Фінансові відносини. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com/Economics/75812.doc.htm>.

49. Тарасюк Ю. В. Особливості аналізу використання основних засобів [Електронний ресурс] / Ю. В. Тарасюк // Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/studconf/421.pdf>.

50. Швець Н. В. Проблемні питання аналізу основних засобів підприємства [Електронний ресурс] / Н. В. Швець, О. Л. Бродський // БІЗНЕС-ІНФОРМ. – 2012. - № 8. – С. 159 – 162. – Режим доступу : http://www.business-inform.net/pdf/2012/8_0/159_162.pdf.

ДОДАТКИ